

TU/e Architectuur & (Beeldende) Kunst

Naam programma:	Architectuur en Beeldende Kunst
Code:	7x272
Docent:	Jacob Voorthuis
Email:	J.C.T.Voorthuis@bwk.tue.nl
Website:	www.voorthuis.net
Studiepunten:	2 ECTS
SBU:	56 SBU
Tijd:	3 ^e kwartaal 2009-2010, 4 x op Vrijdag, 5 ^e en 6 ^e uur, (13.45 tot 15:30) te weten op 5,12 en 26 februari en 19 maart en 4 x op Dinsdag 8 ^e en 9 ^e uur (17:45 – 19:30) te weten op 9 en 23 februari, 16 en 23 maart)
Plaats:	Zaal: Auditorium 8
Inleveren werkstuk:	19 april 2010

BESCHRIJVING

(Beeldende) kunst en architectuur hebben een wisselende relatie onderhouden: nu eens innig met elkaar verstrengeld in een *Gesamtkunstwerk*, dan weer in een LAT relatie van *autonomie* en soms in een *verstandshuwelijk* ten bate van *bruikbaarheid*. Beide disciplines in hun vervouwing van *actie en reactie* in een niet aflatend wordingsproces kunnen via noties van beeldend denken en denkend ontwerpen worden onderzocht op hun mogelijkheden. In deze collegereeks worden een 8-tal thema's aangesneden waar de relatie tussen (beeldende) kunst en architectuur wordt onderzocht.

Architectuur en (beeldende) kunst zijn beiden documenten van onze samenleving en elk document van onze samenleving is volgens Walter Benjamin, simultaan een bewijs van barbarij én beschaving. Dit is fundamenteel. Het is niet ongebruikelijke om het maatschappelijk belang van architectuur en beeldende kunst te veronachtzamen, een dergelijke houding is kostbaar en weinig duurzaam. Het gaat immers uit van de mogelijkheid om de esthetiek van ons handelen te scheiden van het handelen zelf. Dat kan niet. Alles wat wij bewust doen, komt voort uit een smaakbepaling. De esthetische reflectie bouwt een eigen smaak ten aanzien van alles waarmee wij als mensen te maken krijgen. Die smaak getoetst aan de situatie waarin wij ons bevinden bepaalt ons handelen. Het bezig zijn met kunst helpt in het vormen en kritisch oefenen van een houding ten aanzien van de wereld als geheel. Steeds vaker wordt de esthetiek centraal gesteld in het vormen van een smaak waarmee we een overwogen oordeel over de wereld proberen te formuleren.

De relatie tussen beiden geeft niet slechts voor architecten, maar ook voor iedere bouwkundige student een noodzakelijk cultureel inzicht om over het eigen vakgebied te kunnen reflecteren.

ONDERWIJSDOEL

Het oogmerk is dus om de student kritisch te leren 'kijken'. Dat wil zeggen dat hij perceptuele gewoontes leert op nieuw te adresseren aan de hand van objecten uit kunst en cultuur; dat hij leert begrijpen hoe een 'kunstwerk' tot stand komt in de schepping ervan door de kunstenaar en in de herschepping ervan door de waarnemer. Daarbij onderzoeken we onder welke culturele voorwaarden en maatschappelijke mechanismen het werk zijn werking heeft, hoe het op zijn tijd, klimaat en ruimte reageert. Zo ontwikkelt de student een referentiekader waarin hij de betekenis van de gestelde relaties kan onderscheiden, duiden en beoordelen. Kortom de student ontwikkelt een kritisch apparaat, dat hem in staat stelt om op grond van inzicht en houding de plaats van het gebouw in de samenleving te bepalen.

VORM

Om een 'kapstok' te bieden wordt de inhoud thematisch gepresenteerd om de 'strategieën van lange duur' te onderzoeken naar 'radicale vernieuwing' en 'historische continuïteit'. Het aantal studenten leidt tot een werkvorm van 8 hoorcolleges, er is geen tentamen, maar er wordt een werkstuk gevraagd. Zie studyweb of www.voorthuis.net {en click aan onder het hoofdje} 7x272

#	Datum	Programma
1	05-02	Een gegeven stijl
2	09-02	Portretteren en componeren
3	12-02	Een echte virtuele ruimte.
4	23-02	Het lege plenum.
5	26-02	Begin en einde: licht, donker en zwaar
6	16-03	Stilte en beweging/tijd en vooruit gaan
7	19-03	Het lichaam: leven en dood, pijn en genot, vlees en ver gaan
8	23-03	Macht, kritiek en onmacht
	19 april	Inleveren werkstuk

Leerdoelen

Aan het eind van deze college reeks is de student in staat:

- de behandelde ontwikkelingen in de architectuur en de beeldende kunst te karakteriseren
- de behandelde werken te typeren volgens gangbare analytische criteria zoals bijvoorbeeld: ordening en compositie, typologie en gebruik, constructie, materiaalgebruik en detaillering, houding ten opzichte van de context, culturele betekenis enz.
- kunstwerken zelfstandig te kunnen analyseren en commentariëren en dit proces vervolgens te toetsen aan de hand van de voorbeelden behandeld gedurende de colleges
- de culturele betekenis van de behandelde werken te (her)formuleren en beargumenteren
- aanknopingspunten te zoeken tussen het bestudeerde historische materiaal en de eigen studierichting en deze aanknopingspunten te evalueren

Ieder hoorcollege geeft aandacht aan de volgende aspecten.

- Geografische en chronologische plaatsing van onderwerpen
- Tijdsbeeld: Politieke, Sociaal-economische en culturele omstandigheden waarin een gebouw of kunstwerk tot stand komt
- Analyse van representatieve gebouwen en kunstwerken en hun onderlinge relatie alsmede hun relatie tot de cultuur waarin ze voort zijn gebracht of speciaal werden bewonderd of verguisd.
- Selectie van werken die een duidelijke relatie vertonen met het voorgaande

WERKSTUK Format: A5

Lever het werkstuk in hardcopy in bij het Secretariaat van Architectuur op vloer 7. Werkstukken worden na te zijn nagekeken weer op het secretariaat opgeborgen en kunnen aldaar worden opgehaald.

Het maken van een dagboek stimuleert (nu en later in je studie) een exploratief vermogen: 'een beeldend denken' en dus een denkend ontwerpen.

De volgende activiteiten worden gevraagd:

I. Maak een beargumenteerde selectie van 3 kunstwerken (waarvan maximaal 1 gebouw) Elk van de 3 kunstwerken worden vervolgens geanalyseerd aan de hand van 4 schetsen. Deze schetsen worden becommentarieerd met een korte uitleg wat de schets beoogd te duiden.

Analyse betekent "uit elkaar halen" Het gaat hier dan ook om schematische tekeningen of diagrammen die de structuur, de opbouw/compositie, dynamiek/beweging, het gebruik van licht en kleurgebruik of een ander gegeven zó in beeld brengen dat hierdoor het kunstwerk beter kan worden begrepen in haar morfologie, haar iconologie, haar ruimtelijkheid (virtueel en/of reeel)

Van ieder kunstwerk wordt de volgende informatie gegeven

Naam, plaats, datum, maker van het werk

Het kunstwerk wordt beschreven aan de hand van twee cruciale termen waarvan een uitgebreide definitie wordt gegeven

II. Het verder uitdiepen van één van de drie geselecteerde werken (500 woorden) met speciale aandacht voor:

- Compositie
- Betekenis
- Gebruik en (culturele) context
- Techniek en materiaal
- Stijl en typologie

III. Maak een 2e selectie van 3 kunstwerken (wederom maximaal 1 gebouw). Noteer de naam, plaats, datum, maker van het werk en geef een korte karakterbeschrijving (150 woorden) van het werk. Maak vervolgens van ieder werk een *expressieve schets*.

Een expressieve handschets probeert het werk niet zozeer te analyseren, maar juist te karakteriseren. Het geeft duidelijkheid door in een gecondenseerde vorm de “essentie” ervan vanuit jouw eigen ervaring of perspectief over te brengen.

Beoordeling:

De werkstukken worden beoordeeld op 5 criteria

Volledigheid; is de opdracht volledig uitgevoerd (schetsen van werken en annotaties van bovengenoemde aandachtspunten)

Presentatie; is het materiaal zo logisch mogelijk geordend (heldere en doordachte structuur) en zorgvuldig gepresenteerd

Begrip; Laat zien wat je weet en wat je geleerd hebt (aantoonbaar begrip van beginselen en onderwerp)

Inzet; Het is makkelijk te zien of een student er met enthousiasme aan gewerkt heeft.

Navolgbaarheid; Heb je gebruik gemaakt van literatuur en internet dan zal ik goed gedocumenteerde verwijzingen naar die bronnen belonen en het weglaten van dergelijke documentatie kritisch beoordelen.

Het is vooral belangrijk te zien dat de student zich met plezier op het onderwerp heeft gestort en dat hij een eigen manier heeft kunnen ontwikkelen om een gebouw/kunstwerk benaderen.

Ik wil absoluut geen fotokopieën binnen krijgen. Werkstukken die uit overgeschreven internetsites of boeken bestaan worden als onvoldoende beoordeeld en zullen derhalve moeten worden herkanst.

Literatuur

Verplichte literatuur:

Jacob Voorthuis, de relevante artikelen kunnen als pdf van mijn website worden gehaald

Aanbevolen literatuur:

John Berger, *Ways of Seeing*, Penguin, 1972 en later

David Summers, *Real Spaces, World Art History and the Rise of Western Modernism*, Phaidon, 2003

Maurice Merleau-Ponty, *De Wereld Waarnemen*, Boom, 2002

Leuke Site: Daniel Chandler's *Notes on the Gaze Analyse en Expressie*

Inleverdatum

Dit boekwerkje moet worden ingeleverd op 19 april 2010

Op tijd ingeleverde werkstukken die er verzorgd uitzien worden zo snel mogelijk nagekeken en voorzien via een email van bruikbare feedback.

Slordige en incomplete werkstukken krijgen zonder nagekeken te worden een onvoldoende en moeten derhalve worden herkanst.

Je kunt mij altijd bereiken op mijn email adres j.c.t.voorthuis@bwk.tue.nl